

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Piotr Telusiewicz (sprawozdawca)

SSN Mariusz Załucki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej B. P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 7 maja 2021 r., VI ACa 729/20,

w sprawie z powództwa Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego

Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego [...] w W.

przeciwko B. P.

o zapłatę,

I. oddala skargę kasacyjną;

**II. zasądza od B. P. na rzecz Funduszu Inwestycyjnego
Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego
[...] w W. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Piotr Telusiewicz

Beata Janiszewska

Mariusz Załucki

UZASADNIENIE

Powód Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny [...] w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego B. P. kwoty 413 096,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 12 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z 29 kwietnia 2016 r., III Nc 212/16, Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił żądanie powoda w całości. W zarzutach od nakazu zapłaty z 25 maja 2016 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 7 lipca 2019 r., Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił powyższy nakaz zapłaty w całości i powództwo oddalił. Sąd ten ustalił w szczególności, że 27 listopada 2009 r. B. P. zawarł z Bankiem S.A. w W. (dalej: B.) umowę kredytu na kwotę 330 000 zł, następnie zmienioną aneksem z 27 listopada 2009 r. Kwota kredytu została pozwanemu wypłacona. Na zabezpieczenie kredytu pozwany wystawił weksel własny *in blanco*. Pismem z 24 listopada 2011 r. B. wypowiedział powyższą umowę i wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 266 517,34 zł. Wezwanie pozwany odebrał 6 grudnia 2011 r. Umowa z 27 listopada 2009 r. została wypowiedziana 14 grudnia 2011 r.

Postanowieniem z 10 maja 2012 r., Sąd Rejonowy w P. nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu 11 kwietnia 2012 r. przez B. przeciwko B. P. na kwotę 258 599,42 zł wraz z odsetkami, z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika do kwoty 495 000 zł. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w W. M. Ż. 12 lipca 2012 r., a Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w L. 20 grudnia 2012 r., umorzyli postępowania egzekucyjne przeciwko B. P. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

B. 20 czerwca 2013 r. zawarła z Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny [...] w W. umowę sprzedaży wierzytelności, na podstawie której Fundusz nabył wierzytelność B. wobec pozwanego, wynikającą z powyższej umowy kredytu. B. ponadto indosowała na rzecz funduszu wystawiony przez pozwanego weksel *in blanco*.

Pozwem z 8 lipca 2014 r., wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, powód wniósł o zasądzenie od B. P. kwoty 389 305,84 zł wraz z odsetkami.

Na skutek sprzeciwu od nakazu zapłaty z 15 lipca 2014 r., Sąd Okręgowy w Lublinie wezwał powoda do wykazania, że osoba która podpisała pozew była uprawniona do reprezentacji powoda. Wobec niewykonania powyższego zarządzenia, postanowieniem z 5 grudnia 2014 r., Sąd umorzył postępowanie w sprawie.

Powód 8 maja 2015 r. wypełnił weksel *in blanco* na kwotę 413 096,98 zł i 31 marca 2016 r. wezwał pozwanego do wykupu weksla. Pozwany nie podjął wezwania w terminie. Zwrot do nadawcy nastąpił 20 kwietnia 2016 r. Według § 2 deklaracji wekslowej B. miała prawo wypełnić ten weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu B. P. wobec B. z tego tytułu łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami oraz weksel ten opatrzyć datą płatności według swego uznania, zawiadamiając B. P. listem poleconym za zwrotnym poświadczeniem odbioru pod wskazanym adresem najpóźniej na 7 dni przed terminem płatności.

Sąd Okręgowy uznał, że w przedstawionych okolicznościach sprawy powództwo podlegało oddaleniu wobec skutecznie podniesionego zarzutu przedawnienia. Wskazał, że zobowiązanie o treści wyrażonej w wekslu nie powstaje, jeżeli weksel *in blanco* został uzupełniony po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu tym wekslem. W rozpoznawanej sprawie umowa kredytu została wypowiedziana pozwanemu 14 grudnia 2011 r. Według § 17 ust. 1 w zw. z § 16 ust. 3 umowy wierzytelność powoda stała się wymagalna po upływie 30 dni, tj. 14 stycznia 2012 r. Ponieważ roszczenie powoda na podstawie art. 118 k.c. podlegało przedawnieniu z upływem 3 lat, to termin przedawnienia upłynął 14 stycznia 2015 r. Ponieważ wypełnienie weksla nastąpiło 8 maja 2015 r., to - w ocenie Sądu Okręgowego - zobowiązanie powoda nie powstało.

Sąd Okręgowy przyjął, że bieg terminu przedawnienia nie został przerwany przez wniesienie pozwu do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie 8 lipca 2014 r. Elektroniczne postępowanie upominawcze wszczęte tym pozvem zostało umorzone postanowieniem Sądu Okręgowego w Lublinie 5 grudnia 2014 r. wobec nieuzupełnienia braków formalnych pozwu. W ocenie Sądu pierwszej instancji w takim przypadku nie zachodzi skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 k.c. Skutek taki wywołać może jedynie prawidłowe, z formalnego punktu widzenia, wytoczenie powództwa. Sąd Okręgowy nie podzielił

tym samym stanowiska wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z 21 listopada 2013 r., III CZP 66/13.

Wyrokiem z 7 maja 2021 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek apelacji powoda zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Warszawie 29 kwietnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt III Nc 212/16 i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny w Warszawie - odmiennie niż Sąd Okręgowy w Lublinie - uznał, że roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu. Podzielając stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z 21 listopada 2013 r., III CZP 66/13, uznał, że wniesienie pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym skutkuje przerwaniem biegu przedawnienia, również w przypadku umorzenia postępowania na podstawie art. 505³⁷ k.p.c. w jego ówczesnym brzmieniu.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany, zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 505³⁷ § 1 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez oddalenie apelacji powoda i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnieniem spornym w rozpoznawanej sprawie, ocenionym odmiennie przez sądy obu instancji, był wpływ wniesienia pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym na bieg terminu przedawnienia roszczenia dochodzonego tym pozwem w sytuacji, gdy postępowanie zostało następnie umorzone na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. Wobec kilkakrotnych nowelizacji przepisów normujących elektroniczne postępowanie upominawcze, podkreślić należy, że przedmiotowe zagadnienie, a także zarzut skargi kasacyjnej, dotyczą powołanego przepisu o treści aktualnej w dacie orzekania, a więc w brzmieniu już

nieobowiązującym. Według art. 505³⁶ k.p.c. w razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu, nakaz zapłaty tracił moc w całości, a sąd przekazywał sprawę do sądu według właściwości ogólnej. W myśl art. 505³⁷ § 1 k.p.c. po przekazaniu sprawy przewodniczący wzywał powoda do uzupełnienia braków pozwu, określonych bliżej w treści powołanego przepisu, we wskazanym tam terminie. W razie nieusunięcia tych braków sąd umarzał postępowanie.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie ma wątpliwości, że sprzeciw został skutecznie przez pozwanego wniesiony, powód braków nie usunął, a postępowanie zostało umorzone. Sporne między stronami pozostawało natomiast, czy wniesienie pozwu, które skutkowało wydaniem nakazu zapłaty, spowodowało przerwanie biegu przedawnienia roszczenia.

Uchwałą z 21 listopada 2013 r., III CZP 66/13, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, iż wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym umorzeniem postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia. Uzasadniając to rozstrzygnięcie w szczególności wskazał, iż według art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się między innymi przez każdą czynność przed sądem przedsiębiorzą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia. Taką czynnością procesową jest wniesienie przez powoda pozwu co do roszczenia nim objętego, a zatem także pozwu nakazowego w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że brak jest regulacji, w której wyłączono by skutek polegający na przerwaniu biegu przedawnienia w przypadku, gdy wszczęte postępowanie zostało następnie umorzone na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.c. ze względu na nieusunięcie braków formalnych. W szczególności, odmiennie niż w przypadku zwrotu nieuzupełnionego pozwu (art. 130 § 2 k.p.c.), umorzenia postępowania zawieszonego (art. 182 § 2 k.p.c.) i cofnięcia pozwu (art. 203 § 2 k.p.c.), brak jest przepisu, w którym przesądzono by, że w razie umorzenia na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.c. wniesiony pozew nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Odstępstwo od ogólnej zasady, według której wniesienie pozwu wywołuje wszystkie przewidziane ustawowo skutki, w tym również dotyczące przerwania biegu przedawnienia, należy rozpatrywać w kategoriach wyjątku, który wymaga wyraźnej

podstawy normatywnej i którego obowiązywania nie można uzasadniać wyłącznie w oparciu o wykładnię funkcjonalną.

W ocenie Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podzielić należy zarówno tezę powołanej uchwały, jak i argumentację przedstawioną w jej uzasadnieniu. Przerwanie biegu przedawnienia na skutek wniesienia pozwu należy rozumieć jako zasadę, a wyłączenie tego skutku - jako wyjątek wymagający stosownej regulacji ustawowej. Powoływane przez skarżącego argumenty natury funkcjonalnej, związane między innymi z możliwością instrumentalnego wpływania przez wierzycieli na wpływ biegu terminu przedawnienia, należy ocenić jako niewystarczające dla odstąpienia od jednoznacznych rezultatów wykładni językowej i systemowej. Ponadto brak jest podstaw do przyjęcia, aby celem ustawodawcy było zniweczenie skutków prawnych wytoczenia powództwa w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.c. w jego ówczesnym brzmieniu.

Na rzecz zasadności przedstawionego kierunku wykładni przemawiają również argumenty związane ze zmianami powołanego przepisu. Zgodnie z obecną treścią art. 505³⁷ § 2 k.c. jeżeli w terminie trzech miesięcy od dnia wydania postanowienia o umorzeniu elektronicznego postępowania upominawczego powód wniesie pozew przeciwko pozwanemu o to samo roszczenie w postępowaniu innym niż elektroniczne postępowanie upominawcze, skutki prawne, które ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa, następują z dniem wniesienia pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Powyższe brzmienie powołanego przepisu zostało ukształtowane ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469), która weszła w życie 7 lutego 2020 r. Wprowadzenie przez ustawodawcę przesłanek utrzymania w mocy skutków prawnych wytoczenia powództwa należy rozumieć w ten sposób, że w braku spełnienia tych przesłanek wspomniane skutki należy uznać za nieistniejące. Dotyczy to również przerwania biegu przedawnienia. Jednocześnie brak podobnej regulacji w stanie prawnym, którego dotyczy rozpoznawana skarga kasacyjna, powoduje, że brak było wówczas podstaw do odstąpienia od ogólnej zasady, według której wytoczenie powództwa skutkuje przerwaniem biegu przedawnienia.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Piotr Telusiewicz

Beata Janiszewska

Mariusz Załucki

[t.n.]